

ՄԵՏԱՔՍՅԱ ԴԱՐԱԲՅԱՆ

Հայկական պետական մանկավարժական համալսարան

ՀԱՏԿԱԲԱՆԱԿԱՆ ԽՈՍՔԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ՄԻՋԱՎԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՅՐԴԱԿՑՄԱՆ ԿԱՐԵՎՈՐԱԳՈՒՅՆ ՊԱՅՄԱՆ

Միջմշակութային հաղորդակցման իրականացման հաջողությունն ուղղակիորեն պայմանավորված է այն բանով, թե լեզու սովորողն ինչ աստիճանի է յուրացրել ուսումնասիրվող լեզվի մշակույթը, նրա նշանային համակարգը, լեզվամշակութային բնույթի իրույթները և իրողությունները: Կարևոր է նաև հաշվի առնել սովորողների աշխարհընկալումը, արժեքային կողմնորոշիչները, նրանց և լեզվակիրների մտածելակերպի, կենսակերպի առանձնահատկությունները:

Հաղորդակցական իրազեկության ձևավորման և զարգացման ռացիոնալ ճանապարհների որոնումը ուսումնասիրվող լեզվի և մշակույթի շրջանակներում ուսումնասիրողներին տանում է դեպի մշակութային երկխոսության և հանդիսանում է մշակութային հաղորդակցության մասնակիցներ պատրաստելու լավագույն միջոց: Այդպիսի մոտեցումը «քույ է տալիս բավականին մեծ չափով ընդարձակել լեզվարանական պատրաստվածության սահմանները, հարստացնել լեզվական գիտելիքները և ընդլայնել ուսուցանվող լեզվի երկրի և ժողովրդի սովորույթների վերաբերյալ ֆոնային գիտելիքները» /Բարյանիկօվ, Դավիծ, 1995: 177/:

Ուսումնասիրվող լեզվի հատկաբանությունները արտացոլում են մայրենի և ուսումնասիրվող լեզուների առանձնահատկությունները, հատկապես միջմշակութային հաղորդակցման իրականացման տեսանկյունից: Մի կողմից՝ տվյալ ազգին բնորոշ պատկերացումների հաղթահարումը կարևոր պայման է ուսումնասիրվող լեզվի հատկաբանությունները հասկանալու համար, մյուս կողմից՝ հատկաբանությունների հետևողական, ուսուցողական նպատակներով խոսքի մեջ գործածումը կարող է նպաստել սովորողների միջմշակութային իրազեկության ձևավորմանը և զարգացմանը:

Ինչպես հայտնի է, հաղորդակցության կարևոր պայմաններից մեկը հաղորդակցվողների լեզվական և արտալեզվական գիտելիք-

ների ընդհանրությունն է, նրանց միևնույն սոցիումին և լեզվական հանրությանը պատկանելը: Միջմշակութային հաղորդակցության մեջ փոխմքանումը կարող է ձախողվել, եթե հաղորդակցվողները պատկանում են տարբեր լեզվական հանրությունների: Մտքերի ձևավորման և զարգացման գործընթացում մեծ դեր է խաղում սոցիալ մշակութային լեզվական գիտակցությունը:

Միջմշակութային հաղորդակցության ուսուցումը նախևառաջ վերաբերում է սովորողների ճանաչողական համակարգի զարգացմանը: Դա վերաբերում է նրանց ֆոնային, լընիանուր առնամք, հանրամշակութային գիտելիքներին: Ինչպես նշում է Ի.Ի.Խալեևան, սովորողների ճանաչողական գիտելիքները ներկայանում են որպես «երկրորդական ճանաչողական կառուցվածք ունեցող գիտելիքներ, որոնք կարելի է համեմատել մեկ այլ հանրամշակութային հանրության ներկայացուցչի աշխարհի մասին գիտելիքների հետ» /Խալեևա, 1989: 162/:

Ինչպես հայտնի է, նոր մշակութային գիտելիքների ձեռքբերման գործընթացում երկրորդ կամ երրորդ լեզվով խոսողի լեզվական գիտակցության մեջ տեղի է ունենում որակական փոփոխություն: Քանի որ փոխվում է «աշխարհի պատկերը», և ձևավորվում են նոր հասկացույթների կամ կոնցեսանների ոլորտ: Օրինակ հայի լեզվամտածողությանը բնորոշ է կազմել հատկաբանություններ, որոնք վերաբերում են մեր անցյալին, պատմությանը, գոյատևմանը: Օրինակ, *որտեղ հաց՝ այնտեղ կաց, հայի բախտ*: Անգլիացիների լեզվամտածողությանը առանցքային բաղադրիչ է ծովը, անձրևը, մակրներացությունն ու տեղատվությունը: Այդ իսկ պատճառով անզերենում շատ ենք հանդիպում հատկաբանություններ նշված առանցքային բառերով: Օրինակ, *When the sea gives up its dead. Time and tide wait no man. Save something for a rainy day*. Դրանում մեծ դեր է խաղում բառախաղների երկրորդական համակարգերի՝ ուսուցանվող լեզվի երկրների մշակութային իրականության մասին գիտելիքների ձևավորումը: Ինչպես Վ.Պ. Ֆուրմանովան է նշում. «Լեզվի մեջ մշակութային տեղեկությունների ամրապնդումը նպաստում է լեզվի հարստացմանը և կարող է զգալի չափով բարձրացնելու սույնական գործընթացի արդյունավետությունը» /Փորմանովա, 1993: 83/: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հատկաբանական արտա-

հայտություններն արտացոլում են տվյալ լեզվամշակութային հասարակության պատկերը, ուսուցանվող լեզվի ազգամշակութային, ինչպես նաև մշակույթն ու միայն լեզվակիրներին բնորոշ հաղորդակցական գործընթացի յուրահատկությունները, ապա դրանց ուսուցումը նպաստում է երկրորդային լեզվակիր անձի ձևավորմանը, առանց որի անհնարին է իրականացնել միջմշակութային հաղորդակցում։ Փաստորեն, հատկաբանական արտահայտություններն ազգային յուրահատուկ մշակույթներ ներկայացնող միավորներ են երկրորդ լեզվակիր անձի գիտակցության մեջ։

Սովորողների հաղորդակցական հմտությունների գարգացումը և իրականացումը միջմշակութային հաղորդակցության հիմնախնդրի հաճատերառում ենթադրում է նրանց աշխարհընկալման, արժեքների, սոցիալական նորմերի որոշակի փոփոխություններ։ Օրինակ, երբ հայախոս ուսանողներն ուսուցանում են անգիտայինների հավատալիքները, նրանք նորովի են վերագննահատում Հայաստանի գարգացման հերանոսական և քրիստոնեական շրջանները։ Հատկաբանական խոսքի ուսուցումը հստակորեն գրանցում է այդ փոփոխությունները։ Այդ փոփոխությունները հիմնականում դրական ուղղվածություն ունեն, քանի որ նպաստում են հաղորդակցվողների ռեֆլեքսիայի բարձարցմանը։ «Նրանք սկսում են ոչ միայն ճիշտ գնահատել օտարալեզու խոսքի առանձնահատկությունները, այլև նորովի վերլուծել մայրենի լեզուն։ Նրանք սկսում են բացասաբար չվերաբերվել այն ամենին, ինչն օտար է, օտարածին» /Մարկովինա, 1983: 189/։

Սիցմշակութային հաղորդակցության իրականացման հաջողությունը պայմանավորված է նաև սովորողների աշխարհընկալմամբ, արժեքային կողմնորոշչներով, նպատակադիրքորոշումներով և այլն։ Տվյալ ազգին բնորոշ պատկերացումների հաղթահարումը կարևոր պայման է ուսումնասիրվող լեզվի հատկաբանությունները հասկանալու և տեղին ու ճիշտ գործածելու համար։ Ազգային խորականությունը, անհանդուրժողականությունը, պատմական անցյալի հետ կապված «մռայլ հիշողությունները» չեն կարող տալ ցանկալի արդյունք։ Սովորողները պետք է հասկանան, որ լեզվի ուսուցման տեսանկյունից մշակույթները չեն լինում վատ կամ լավ, այսինքն՝ անհրաժեշտ է ուսումնասիրել դրանք, քանի որ լեզուն և մշակույթը

փոխկապակցված են: Ուսումնասիրվող լեզվի հատկաբանությունների յուրացումը նպաստում է տարբեր մշակութային հանրությունների ներկայացուցիչների մերձեցմանը:

Ասվածի լույսի ներքո կարևորվում է հատկապես հատկաբանությունների դաստիարակչական նշանակությունը, քանի որ դրանց յուրացումը սովորողների մոտ զարգացնում է հարգանք և հանրության կանություն ուրիշ մշակույթների նկատմամբ, որը կարևոր նշանակություն ունի միջմշակութային հաղորդակցություն իրականացնելու համար:

Հոգեբանական գործոնների ազդեցությունը նույնպես կարելի է հասցնել նվազագույնի օտարալեզու հատկաբանությունների իրադրային ուսուցման ընթացքում: Մեփական ուժերի նկատմամբ վախը, կասկածը, անվստահությունը կարող են լուրջ խոչընդոտ հանդիսանալ լեզուներ ուսումնասիրելու գործում:

Ինչպես նշում է Դ. Կորսոնը. «Օտար լեզու դասավանդելիս շատ հաճախ հարկ է լինում հաղթահարել ուսանողների այն մոլորությունը, որ նրանք բավականին լավ գիտեն ուսուցման մշակույթը և բացատրել, որ միջմշակութային հաղորդակցությունն ավելի դժվար է, քան առաջին հայացքից բվում է» /Corson, 1997: 108/:

Օտար լեզվի դասավանդման և ուսումնառության կարևոր պայման է արտաեզրական (իրադրային և այլն) հաղորդակցական պայմանների և լեզվական ծների կապի ապահովումը: Հատկանշական է այն, որ հատկաբանությունների կիրառումը ուսուցման գործընթացում կարևորվում է թե՛ արտաեզրական, թե՛ ներլեզվական գործոնների տեսանկյունից: Փաստորեն, հաղորդակցումը հնարավոր է իրականացնել, հաշվի առնելով լեզվական նորմերի, լեզվական կիրարկության և հատկաբանական խոսքի հաջող յուրացման առանձնահատկությունները:

Կարևորվում է հատկապես ուսուցողական նպատակներով հատկաբանությունների ուսուցումը բառային և գործաբանական փոխներթափանցման տեսանկյունից: Որոշ հետազոտողների գնահատմամբ՝ /Մասին, Գակ, Մաքսիմովա/ փոխներթափանցումը լեզվական պրակտիկայում հանդես է գալիս ավելի ցայտուն ձևով հենց կիրարկության մակարդակում, որով էլ բացատրվում է որոշ մտքերի մայրենի լեզվով ձևակերպելու անհնարինությունը:

Օտարալեզու լեզվական մշակույթը ուսումնասիրող մարդու համար այս կամ այն բառային միավորի համարժեքի բացակայությունը լուրջ հաղորդակցական դժվարություններ է առաջացնում: Անգլոֆոնները հաճախ են զարմանում, որ սկանդինավյան լեզուներում բացակայում է please բառի համարժեքը: Անգլերեն ուսումնասիրող ֆրանսիացինները զարմանք են ապրում, քանի որ անգլերենում չկա եօն appetit արտահայտության համարժեքը: Ժամանակի ընթացքում այս կամ այն կիրարկություն ունեցող կայուն արտահայտությունները կարող են այլ նշանակությամբ գործածվել: Հատկաբանությունները շատ դեպքերում հատակորեն ցույց են տալիս բազմիմաստ բառերի զարգացման շարժներացը:

Օրինակ՝ Cheers! բառը, որը նախկինում օգտագործվել է կենաց իմաստով, ժամանակի հետ նոր իմաստներ է ձեռք բերել և կարող է գործածվել «ցտեսություն» կամ «Չնորհակալություն» իմաստներով: Խորպային տարրեր իրադրություններով պայմանավորված սովորությունների սխալների դիմամիկան փոխվում է: Օրինակ՝

1. Well? My dear, take care of yourself? And I'll see you later.
Cheers!
2. I'd like to take you out for dinner tomorrow night.
"Cheers!"
3. That's exactly what I wanted. Cheers!
4. "See you tonight, then. Cheers!" I said and put down the receiver.

Cheers բառի գործածումը օրինակ 2-ում և 3-ում «Չնորհակալություն» իմաստով տեղին չէ, քանի որ որպես չնորհակալություն արտահայտող բառ, cheers-ը գործածվում է միայն փոքր ծառայությունների համար /դուռ բացել, վերցնել մատիտը/, իսկ «ցտեսություն» իմաստով տեղին չէ օրինակ 1-ում, քանի որ այն գործածվում է հեռախոսային խոսակցությունների ժամանակ (օրինակ 4): Որպեսզի ճիշտ օգտագործվի այս կամ այն լեզվական ձևը, հաճախ անհրաժեշտ է լինում ճիշտ հասկանալ և գնահատել տվյալ լեզվական հասարակության մշակույթը:

Հատկաբանական արտահայտությունների օգտագործման դժվարությունները կապված են այն բանի հետ, որ ոչ լեզվակիրները ճիշտ չեն կիրարկում այս կամ այն հատկաբանությունը:

Օտար լեզու սովորելու գործընթացում այս կամ այն բառային միավորը կարող է ճիշտ ընկապվել տարրեր մշակույթներ ներկայացնող լեզվակիրների կողմից: Չտիրապետելով տվյալ հանրամշակութային հասարակության «ճանաշղական» գործունեությանը, միջմշակութային կապի մասնակիցը չի կարող հաղթահարել հաղորդակցական գործարանական բնույթի դժվարությունները: Հատկաբանական երկխոսությունը ենթադրում է տվյալ բառային միավորը կիրառել ճիշտ, տեղին, ցուցաբերելով համարժեք մոտեցում տվյալ բառային միավորի կիրարկությանը: Աշակերտների համար կարևոր է ոչ միայն իմանալ, թե ինչպես օգտագործեն հատկաբանությունը այս կամ այն իրադրությունում, այլ նաև հասնել ցանկալի արդյունքի: Ծփման խնդիրները կապված են ոչ միայն տվյալ հասարակությանը վերաբերող հատկաբանական արտահայտությունների ճիշտ օգտագործման, այլ նաև նրանց ճիշտ ընկալման և վերաբերման հետ:

Ա.Դ.Շո Լուտգենի գնահատմամբ՝ կա միմյանց շհասկանալու միտում խոսդի մտադրության և լսողի ընկալման միջև /Scheu-Lottgen, Hernandez – Compojy, 1983/:

Ինչպես վերը նշվեց, միջմշակութային հաղորդակցության խոչընդոտող պայմաններից է նրա մասնակիցների «տարբերությունը», որը կարող է լինել մշակութային, հասարակական, ֆինանսատնտեսական, հոգեբանական, ժամանակային և այլն:

«Հաղորդագրության ընկալման խորությունը կախված է «այն գիտելիքների» քանակից, որին տիրապետում է հաղորդակցվողը, ինչպես նաև նրա կողմից օգտագործվող բառերի ծավալից, որի միջոցով է հաղորդվում իրեն հասնող ցանկացած իմաստ արտահայտող տեղեկատվություն» /Լամզի, 1983: 91/: Ըստ հոգելեզվաբանների հետազոտությունների՝ կապը զգայական ձևի և օտար լեզվի հասկացության միջև իրականացվում է հասկացության և մայրենի լեզվի բառապաշարի միջոցով, իսկ հակադրությունը օտար և մայրենի լեզուներում երբեմն չեն համընկնում կամ մասամբ են համընկնում:

Միջմշակութային հաղորդակցության իրականացման գործընթացում կարևոր է հաղորդակցվողների համարժեք փոխգործունեության ապահովումը, որը ենթադրում է միջմշակութային հաղորդակցության մեջ կողմնորոշվելու հմտություն, երբ օգտագործելով համապատասխան լեզվամիջոցներ (տվյալ դեպքում հատկաբանական արտահայտություններ), հաղորդակցվողները կարողանում են հասկանալ իրար, հաղորդելով համապատասխան տեղեկատվություն: Եթե տեքստը և տեքստային գործունեությունն արտացոլում են արտաեզրական սոցիումի կուեկտիվ գիտակցության մշակութապատմական առանձնահատկությունը, ապա այլ մշակույթ պարունակող տեքստի ընկալումը, որոնց վերաբերում են իդիոմատիկ արտահայտությունները, համարվում են միջմշակութային հաղորդակցության անհրաժեշտ պայման:

Ըստ լեզվաբանական հետազոտությունների, օտար լեզվի ընկալումը հիմք է հանդիսանում համապատասխան վերլուծության համար: Ըստ այդմ, ընթերցողը անցում է կատարում ներակա մակարդակից արտակա մակարդակ: Այլ ձևակերպմամբ՝ տեքստի ապակորավորումը տեղի է ունենում լեզվակրի լեզվական գիտելիքների և միաժամանակ «լսողի ֆոնային գիտելիքների ճանաչողական պաշարի ու հաղորդագրության իրադրային կոնտակտի հետ նրա ծանրացման հիման վրա» /Խալեևա, 1989: 159/: Քանի որ օտար լեզվի ուսուցման գործնթացում շատ հաճախ բացակայում է ուղղակի հաղորդակցումը տվյալ լեզվակիրների հետ, ապա մենք ստիպված ենք գործ ունենալ տեքստերի հետ, որոնք պարունակում են այլ լեզվասոցիումի և այլ մշակույթի տարրեր:

Օտարալեզու տեքստերը սովորողներին հնարավորություն են տալիս «խորասուզվելու» օտար հանրամշակութային ենթատեքստի մեջ:

Ասվածը կարևորվում է հատկապես հատկաբանական խոսքի ուսուցման տեսանկյունից, քանի որ «խոսքի հատկաբանացումը» ուղղակիորեն տեղի է ունենում կախված հանրամշակութային միջավայրից:

Ինչպես ցույց է տրված L. Յու.Նեվուևայի ատենախոսության մեջ. «Որպեսզի սովորողների խոսքը լինի ավելի հատկաբանական, պահանջվում է սովորողների հատուկ կազմակերպված աշխատանք

օտարալեզու տեքստի հետ, քանի որ տեքստի հետ սովորական կապը չի ապահովում հատկաբանական արտահայտությունների ներմուծումը գրավոր կամ բանավոր խոսք» /Նեյսեա, 1971: 21:/

Նոյնիսկ լեզվաբանական ուղղվածություն ունեցող բուհերում օտար լեզվի ուսուցման շրջանակներում, չի հաջողվում փոխհատուցել այն մշակույթի և հասարակության (սոցիումի) բացակայությունը, որում ընթացել է ֆոնային գիտելիքների գաղափարական և լեզվական պատկերի ձևավորումը: Ուսուցանվող լեզվի մշակույթին մոտենալը չի նշանակում ձուլվել նրան: Երկրորդական լեզվակրի (вторичная языковая личность) ձևավորումը ենթադրում է միջմշակութային գիտելիքների և հմտությունների ձևավորում, առանց սեփական մշակույթի կորսարի:

Ձևավորվելով իր մշակութային միջավայրում, ամեն որ ունի իր ընկալումների ու մեկնաբանությունների համակարգը, որը ենթագիտակցական մակարդակում առավելագույն չափով ազրում է հանրամշակութային իրողությունների ընկալմանը:

Քանի որ ավագ դպրոցի անգերենի ուսուցիչները հիմնականում լեզվակիրներ չեն հանդիսանում, ապա նրանց նույնական անհրաժեշտ է ներկայացնել այնպիսի պահանջներ, որոնք նպաստում են միջմշակութային հաղորդակցություն իրականացնելուն: Այդ առումով կարևորվում է ուսուցիչների լեզվակիրների հետ համագործակցելու պատրաստակամությունը: Դրա հետ մեկտեղ, օտար լեզվի ուսուցիչները պետք է մշտապես կատարելագործեն իրենց գիտելիքները, որպեսզի իրականացնեն միջմշակութային բնույթի հաղորդակցությունը:

Հատկաբանական խոսքի ձևավորման գործում մեծ նշանակություն ունի նորմայի և կիրարկության հարաբերակցության պահպանումը, քանի որ վերջինիս սխալ կիրառումը հանգեցնում է ոչ հատկաբանական խոսքի ձևավորմանը:

Օտար լեզվի հատկաբանական երկխոսության ուսուցման նպատակը սովորողների կողմից հատկաբանական արտահայտությունների տիրապետումն է, որը իր վրա է կրում օտար հանրալեզվաբանական գիտակցության կնիքը, որը ենթադրում է միջմշակութային հաղորդակցական իրազեկության բարձր մակարդակ, ապահովում է միջմշակութային շփման լիարժեք հաղորդակցություն:

Միջմշակութային հաղորդակցությունը ենթադրում է գիտելիքներ և հմտություններ ձևավորել հաղորդակցության համապատասխան մակարդակով, և համարժեք ձևով վերարտադրել օտարալեզու տեղեկությունը:

Ավագ դպրոցում հատկաբանական երկխոսության ուսուցումը ոչ միայն հնարավոր է, այլև՝ անհրաժեշտ, քանի որ երկխոսության մակարդակում կարելի է խոսել խոսքային մշակույթի առկայության մասին:

Ընդհանուր առնամբ, երկխոսության ուսուցման բովանդակությունը ներառում է հետևյալ գիտելիքներն ու հմտությունները:

1. Հատկաբանական արտահայտությունները տարբեր խոսքային իրավիճակներում գործածելու գիտելիքներ և հմտություններ,

2. Միջմշակութային հաղորդակցություն իրականացնելու գիտելիքներ և հմտություններ, քանի որ հատկաբանական արտահայտությունների կիրարկությունը կապված է արտավեզվական, հանրալեզվաբանական և հոգելեզվաբանական գործոններից:

Աշակերտները կարողանում են բացահայտել հատկաբանությունների հանրամշակութային առանձնահատկությունները, վեր հանել դրանց գործաբանական հենքը և հիմքը: Նրանք սկսում են գիտակցել, որ հնարավոր չէ յուրացնել հատկաբանությունները արտադրողական խոսքի մակարդակում, առանց լեզվակիրների մշակույթն ուսումնասիրելու: Փաստորեն, լեզվակիրը նախ և առաջ յուրացնում է որոշակի մշակութային իրողություններ, հոգևոր և նյութական արժեքներ, նորմեր և այլն:

Ելնելով վերը նշվածից, կարելի է ամփոփել, որ օտար լեզվի հատկաբանական երկխոսության ուսուցման նպատակը ստվորողների կողմից հատկաբանական արտահայտությունների տիրապետումն է, որն իր վրա է կրում օտար հանրալեզվաբանական գիտակցության կնիքը, որը ենթադրում է միջմշակութային հաղորդակցական իրազեկության բարձր մակարդակ, ապահովում է միջմշակութային շփման լիարժեք հաղորդակցություն:

Ավագ դպրոցում հատկաբանական երկխոսության ուսուցումը ոչ միայն հնարավոր է, այլև՝ անհրաժեշտ, քանի որ երկխոսության մակարդակում կարելի է խոսել խոսքային մշակույթի առկայության մասին:

Աշակերտները կարողանում են բացահայտել հատկաբանությունների հանրամշակութային առանձնահատկությունները, վեր համել դրանց գործարանական հենքը և իմքը: Նրանք սկսում են զիտակցել, որ հնարավոր չէ յուրացնել հատկաբանությունները, վերարտադրողական խոսքի մակարդակում, առանց լեզվակիրների մշակույթին ուսումնասիրներու:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Барышников Н.В., Давыдов Ю.С. Международное образовательное пространство: пути формирования и формы существования // Вторая международная конференция ЮНЕСКО ЕВРОЛИНГВАУНИ. М.: МГЛУ, 1995.
2. Ламзин С.А. Проблемы обучения речевой компетенции в аспекте прагматики языка // Уровни речевой компетенции (методический аспект), вып. 222. М., 1983.
3. Марковина И.Ю. Влияние национальной специфики языка и культуры на процесс межкультурного общения // Речевое общение: проблемы и перспективы. М., 1983.
4. Невуева Л.Ю. Идиоматизация речи на основе чтения. Автореф. дис. канд. пед. наук. М., 1971.
5. Фурманова В.П. Межкультурная коммуникация и лингвокультуроведение в теории и практике обучения иностранным языкам. Саранск: Изд-во Мордов. ун-та, 1993.
6. Халеева И.И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи. М.: Высшая школа, 1989.
7. Corson D. Laying the Ideology of Cultural Compatibility // International Journal of Intercultural Relations, vol. 21, № 1, 1997.
8. Scheu-Lottgen U.D., Hernandez-Campoy J.M. An Analysis of Sociocultural Miscommunication: English, Spanish and German // International Journal of Intercultural Relations, vol. 22, № 4, 1998.

М. ДАРАБЯН – *Обучение идиомам как эффективное средство межкультурной компетенции.* – В статье рассматривается проблема обучения английским идиомам в старшей школе как эффективное средство формирования и развития межкультурной компетенции. Показано, что идиомы содержат огромную информацию прагматического

и социально-культурного характера. Обосновывается положение о том, что идиоматическая речь лежит в основе английской устной и письменной речи, и обучение идиоматическим моделям коммуникации является залогом успеха развития межкультурной компетенции у учащихся.

M. DARABYAN – *Teaching Idioms as an Important Means of Intercultural Communication.* – The paper deals with the problem of teaching English idioms in high school as an effective means of forming and developing intercultural competence. It shows that idioms convey a lot of information of pragmatic and sociocultural character. It substantiates the statement that idiomatic speech lies in the heart of English oral and written speech, and teaching idiomatic models of communication is a guarantee of success in developing students' intercultural competence.